

TÁRKÁNY SZÜCS ERNŐ
JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI ÉS
JOGI NÉPRAJZI KUTATÓCSOPORT

JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI, JOGI NÉPRAJZI KISKÖNYVTÁR 10.

Száz plusz Tíz JUBILEUMI KÖTET

Tárkány Szücs Ernő (1921–1984)

*Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és
Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021)*

Szerkesztette:

Nagy Janka Teodóra–Bognár Szabina–Szabó Ernő

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM KPVK
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT

Bölcsészettudományi
Kutatóközpont

SZEKSZÁRD
2021

JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI, JOGI NÉPRAJZI KISKÖNYVTÁR 10.
Sorozatszerkesztő: Nagy Janka Teodóra

Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport
jogineprajz.hu

A kötet megjelenését támogatta:

ℳ VÁSÁRHELYI TESTAMENTUM ALAPÍTVÁNY

ELKH | Eötvös Loránd
Kutatási Hálózat

JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI, JOGI NÉPRAJZI KISKÖNYVTÁR 10.

JUBILEUMI KÖTET

Tárkány Szücs Ernő
(1921–1984)

Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és
Jogi Néprajzi Kutatócsoport
(2011–2021)

Szerkesztette:
Nagy Janka Teodóra–Bognár Szabina–Szabó Ernő

Pécsi Tudományegyetem KPVK

Bölcsészettudományi Kutatóközpont NTI

SZEKSZÁRD
2021

ISSN 2064-888X
ISBN 978-963-429-793-2

© Szerzők 2021
© Szerkesztők 2021

Szerkesztő:
Nagy Janka Teodóra
Bognár Szabina
Szabó Ernő

Lektor:
Homoki-Nagy Mária
Mezey Barna

Szaknyelvi fordítás:
Falus Orsolya (angol)
Matla Gabriella (spanyol)
Szabó Tamás (német)

Kiadja:
Pécsi Tudományegyetem KPVK
Bölcsészettudományi Kutatóközpont NTI

Technikai szerkesztő: Szabó Ernő
Nyomda: Séd Kft., Szekszárd

Tartalomjegyzék

Előszó	9
TÁRKÁNY SZÜCS ERNŐ SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJÁN	
Nagy Janka Teodóra: <i>Tárkány Szücs Ernő jogász, a magyar jogi néprajz kutatója (1921–1984)</i>	17
Katona Imre: <i>Tárkány Szücs Ernő, Hódmezővásárhely 1921.10.13. – Budapest 1984.07.20.</i>	19
Tárkány Szücs Attila: <i>A börzsönyi kaland</i>	25
Szenti Tibor: <i>Ember, aki már fölülről néz ránk!</i>	29
Filep Antal: <i>Emlékezés Tárkány Szücs Ernőre: a hódmezővásárhelyi indulás</i>	33
Gráfik Imre: <i>Tárkány Szücs Ernőre emlékezve (Chicago 1973)</i>	47
Mezey Barna: <i>Tárkány Szücs Ernő és a jogtörténet</i>	71
Homoki-Nagy Mária: <i>Tárkány Szücs Ernő és a magyar végrendeletkutatás</i>	81
Gyáni Gábor: <i>Tárkány Szücs Ernő hagyatéka és a magyar társadalomtörténet</i>	89
Nagy Janka Teodóra: <i>Tárkány Szücs Ernő és a magyar népi jogéletkutatás fénykora (1939–1949)</i>	103
Bognár Szabina: <i>Egy jogi néprajzi szintézis lehetősége: Tárkány Szücs Ernő az MTA Néprajzi Kutató Csoportjában (1975–1984)</i>	119
Szenti Csilla: <i>Dr. Tárkány Szücs Ernő jogász, néprajztudós írásos hagyatéka a Hódmezővásárhelyi Levéltárban</i>	139
Presztóczki Zoltán: <i>Tárkány Szücs Ernő könyvhagyatéka a hódmezővásárhelyi levéltárban</i>	149
Bognár Szabina – Szabó Ernő: <i>Tárkány Szücs Ernő (1921–1984) 100 jogi néprajzi vonatkozású publikációja</i>	159
A TÁRKÁNY SZÜCS ERNŐ JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI ÉS JOGI NÉPRAJZI KUTATÓCSOPORT MEGALAKULÁSÁNAK 10. ÉVFORDULÓJÁN	
Bánkiné Molnár Erzsébet: <i>A Jászkun terület népi jogéletének tükröződése a 18. századi helyi rendtartásokban</i>	169
Bárth János: <i>Valláserkölcsei vétségek feltárása és büntetése 1828-ban a Nyikó mente három katolikus falujában</i>	185
Bódiné Beliznai Kinga: <i>Szimbólumok a tárgyalóteremben</i>	195

Csáji László Koppány: <i>A humor szerepe az ügyvédfolklorban</i>	209
Domokos Mariann: <i>„Éljen Wekerle s a polgári házasság!”</i> <i>Propaganda és populáris kultúra a 19. század végén</i>	221
Gelencsér József: <i>„A gazdák kékbeli parlamentje”</i> <i>Székesfehérvár paraszttársadalmának fóruma</i>	241
Herger Csabáné: <i>Die Errungenschaftsgemeinschaft im ungarischen</i> <i>Ehegüterrecht nach 1848</i>	261
Horváth József: <i>A végrendeletek kutatásának újabb eredményei (2008–2020)</i>	283
Lanczendorfer Zsuzsanna: <i>Jogi néprajzi adatok az irodalomban</i> <i>Bűnesetek Galgóczi Erzsébet műveiben</i>	297
Marian Małeckí – Falus Orsolya: <i>Árpád-házi Szent Kinga</i> <i>Egy legenda és jogtörténeti háttere</i>	315
Matla Gabriella: <i>A spanyol jogszokáskutatás intézményesülése:</i> <i>Joaquín Costa öröksége</i>	331
Örsi Julianna: <i>A család változó szerepben</i>	343
J. Újváry Zsuzsanna: <i>A jogszokások szerepe a földesúr–jobbágy viszony</i> <i>alakulásában a Magyar Királyság északi megyéinek hódoltsági falvaiban</i>	355
Varga Csaba: <i>Tárkány Szücs Ernő és kora. A jogi néprajz és helyzete</i> <i>a marxista-leninista állam- és jogelmélet közegében</i>	375
Völgyesi Levente: <i>A konzisztoriális bíráskodás jogi néprajzi elemei a váci</i> <i>egyházmegye területén</i>	389
Nagy Janka Teodóra – Szabó Ernő: <i>Tárkány Szücs Ernő szellemi hagyatéka: a</i> <i>10 éves Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport</i>	405
Alapító okirat	415
Tagnévsor	419
Resümee / Resúmen / Resume	423
Egy évtized pillanatképei	443

Tárkány Szücs Ernő és a magyar népi jogéletkutatás fénykora (1939–1949)

NAGY JANKA TEODÓRA

(jogtörténész, néprajzkutató, tanszékvezető egyetemi tanár, PTE KPVK)

Ernő Tárkány Szücs and the Heyday of Hungarian Folk Law Research (1939–1948)

The heyday of Hungarian legal ethnography – also the Hungarian folk legal life research – the period between 1939–1948 coincides in a special way with the youth of Ernő Tárkány Szücs, who celebrated the 100th anniversary of his birth in 2021, the decade of his life as a lawyer, he became a promising researcher of Hungarian legal ethnography. Ernő Tárkány Szücs and Professor György Bónis wish to present their research results based on their careers, publications, archival sources and correspondence with colleagues (György Bónis, István Imreh).

Keywords: Ernő Tárkány Szücs, György Bónis, István Imreh, Andor Csizmadia, László Papp, József Venczel, Hungarian folk law research, research in Bálványosvárálja, research in Kalotaszeg, Mártély, Tápé

A magyar jogi néprajz – egyben a magyar népi jogéletkutatás – eredményekben egyik leggazdagabb időszaka (1939–1948) sajátos módon egybeesik a 2021-ben születésének századik évfordulóját ünneplő Tárkány Szücs Ernő ifjúságával, életének, szakmai és kutatói pályakezdésének évtizedével. Kezddőidőpontja 1939 szeptembere, amikor a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Református Gimnázium frissen maturált diákja a családi hagyományok alapján a jogi pályát választva a Szegedről Kolozsvárra visszaköltözött Ferenc József Egyetem joghallgatójaként elhagyja szülővárosát. Záró dátuma pedig 1949 vége, amikor még maga sem gondolja, hogy végleges a kényszerű és hirtelen búcsú: elfogadja a Belkereskedelmi Minisztérium Tüzép Főosztályának jogi előadói állásajánlatát és 1950-től Budapest válik mindennapjai színhelyévé.¹

Azt, hogy a család, a gimnázium és a szülőváros milyen gazdagon feltárisnyálta a 18 esztendő fiatallembert, önéletrajzi visszaemlékezéséből, Gyáni Gábor a kutatócsoport korábbi és jelen kötetében publikált tanulmányai-ból, Filep Antal személyes emlékező soraiból, illetve Németh László Égető Eszter regényének lapjairól már ismerhetjük.² Az évtized jelentőségét Tárkány Szücs Ernő életpályája, a jogi néprajz kutatási területe iránti életre

¹ Jelen tanulmány az NKFIH FK 19 132220 „Tagányi Károly (1856–1924) jogszokásgyűjtő programja és hagyatékának tudománytörténeti jelentősége” című pályázat támogatásával készült.

² Tárkány Szücs 1972; Gyáni 2016; Gyáni 2021; Filep 2021; Németh 1956.

szóló elköteleződése és szakmai programjának kialakítása szempontjából az 1940-1949 között megjelent félszáz publikáció (ezek között a népi jogéletkutatás témakörében 1 könyv, 6 tanulmány, 5 recenzió és több kisebb közlemény), mint leghitelesebb forrás, és a kutatás során ismertté vált új levelek, dokumentumok alapján kívánjuk bemutatni.³

Kolozsvár

A hódmezővásárhelyi gimnáziumi éveket lezáró eredményes érettségit követően Tárkány Szücs Ernő Kolozsvárra, a Ferenc József Tudományegyetem joghallgatójaként folytatta tanulmányait. Abban, hogy a jogi pályát választotta, a családi hagyományt követte.⁴ Abban pedig, hogy jogi tanulmányait néprajzi és szociológiai stúdiumokkal is kiegészítette, a gazdaéletformába beleszületettség (a család, a rokonság) mellett gimnáziumi tanárai közül elsősorban az ELTE tárgyi néprajzi tanszékének későbbi professzora, Tálas István és a társadalmi és szociográfiai kérdések iránti nyitottságra, egy erős polgári értékrend szellemében való felelősségvállalásra nevelő Szathmári Lajos, illetve a többször is szellemi elődeinek nevezett Török Károly és Kiss Lajos szerepét kell kiemelni. Későbbi közéleti feladatvállalásainak motívációit szintén a gimnáziumi évek alapozták meg: a cserkészcsapat, a németországi diákcseraprogram (1936), a falukutatók, táborok (pl. Czún 1937); a Márciusi Front, amely helyi szervezetének alapításában ő maga is részt vett, a népi írók mozgalmába bekapcsolódás.⁵

Kolozsvár a bécsi döntést követően újkori történetének egyik legdinamikusabb időszakát élte 1940 és 1944 között. A gazdasági, a kulturális élet és az oktatás – így a Szegedről ismét Kolozsvárra költözött Ferenc József Tudományegyetem – a szellemi megújulás legváltozatosabb formáit, együttműködéseit hívta életre.

Imreh István például, a kolozsvári *Ferenc József Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának* 1940-ben beiratkozott diákjaként tanárának tudhatta Boér Elek, Kislégi Nagy Dénes és Búza László mellett a produktív

³ Könyv: Tárkány Szücs 1944a. Tanulmányok: Tárkány Szücs 1943a, 1944b, 1944c, 1944d, 1946, 1948a. Recenziók: 1943b, 1948b, 1948c, 1948d, 1949. A kisebb közlemények közül: 1943c, 1943d, 1944e. Forrás: Tárkány Szücs Ernő irodalmi munkássága (BTK Adattár TSZE 19. 7 pp.) A kutató által összeállított kéziratok jegyzék alapján pontosításra került 1940–1949 közötti publikációi esetében az alábbi bibliográfiai közlés: Serfőzőné 1985; Bognár 2014a: 185–187. Vö.: Bognár–Szabó 2021. 159–160.

⁴ Az életrajzi adatok forrása: MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltára Tárkány Szücs Ernő néprajztudós és felesége, Bihal Ella néprajzkutató irataihoz készített mutató bevezetőjéből, valamint az MTA Levéltárban található önéletrajzából valók. Katona 1985. Tárkány Szücs Ernő tudományos önéletrajza. Budapest, 1981. október 31. MTA Levéltár 2640/3. Tárkány Szücs Ernő életéről részletesebben: Nagy 2014a; Bognár 2016: 147–168; Nagy 2018a; Tárkány Szücs G.–Tárkány Szücs I. 1993.

⁵ Tárkány Szücs 1972; Gyáni 2016; Gyáni 2021; Filep 2021.

szociálpolitika meghatározó képviselőjét, Kovrig Bélát,⁶ aki a *Társadalomtan és Társadalompolitika Tanszék* vezetőjeként fontos szerepet vállalt a megújuló erdélyi magyar társadalomkutatásban. Az *Erdélyi Tudományos Intézet* szakosztályi vezetőjeként Venczel Józseffel szervezett terepkutatásokat, amelyek közül a legismertebb a bálványosváraljai volt 1941–1944 között. Venczel József irányításával 33 egyetemista – közöttük 7 fő Bónis-tanítvány joghallgató – a közvélemény, a vallás, az erkölcs, a népi tudás, a jogi gondolkodás és a politikai magatartás, valamint a családi élet belső törvényszerűségeit vizsgálta.⁷ Ezen a kalotaszegi népi jogéletkutatással közel egyidőben megvalósult terepmunkán ismerte meg Imreh István⁸ Tárkány Szücs Ernőt, aki a Bálványosváralján gyűjtött öröklési jogszokásokat részben Matyasovszky Miklós századfordulós adataival, részben pedig a kalotaszegi népi jogéletkutatás eredményeivel összehasonlítva később publikálta is.⁹

Csizmadia Andor¹⁰ a kolozsvári népjóléti ügyosztály vezetőjeként (1941–1944) jelentette meg a jogtörténészként kutatott 18. századi tradicionális kolozsvári tizedek hagyományairól írott tanulmányát,¹¹ a produktív szociálpolitika egyik megújuló közösségi gondoskodási formájaként pedig meg is szervezték a *Tízszervezetet*. Az 1942-ben alapított és általa szerkesztett *Kolozsvári Szemle* hasábjain közzétett jogtörténeti kutatásaiban mindig a jelen rendkívül gyakorlatias helyzeteire kereste a választ – és erre ösztönözte a jog, a közgazdaság, a történettudomány, a néprajz területéről érkező fiatal kollégáit, pályatársait is – közöttük Tárkány Szücs Ernőt, a lap egyik főmunkatársát.¹²

A joghallgatóként Gunda Béla, Viski Károly, K. Kovács László, Venczel József és Haáz Ferenc néprajzi és szociológiai kurzusait is hallgató, a város közéletébe mind aktívabban bekapcsolódó Tárkány Szücs Ernő elsősorban mégis a jogi kar fiatal, 1941-ben kinevezett jogtörténész professzora, Bónis György vezette szakmai és szellemi körhöz kapcsolódott. Bónis György István hívására már 1939-től részese volt a magyar népi jogéletkutatást megszervező és irányító munkaközösségnek. Míg korábban elsősorban

⁶ Kovrig Béla szociálpolitikai munkásságának legutóbbi értékelője: Cora 2014.

⁷ Tárkány Szücs 1943d: 253, 1981: 17; OL K 579 Jogi népszokásgyűjtés 1938–1948. I. 1697. csomó. Tárkány Szücs Ernő e gyűjtése meg is jelent: Tárkány Szücs 1944b.

⁸ Imreh 1943, 1967; Nagy 2014b; Nagy 2017.

⁹ Tárkány Szücs 1944b: 393.

¹⁰ Csizmadia Andor a közigazgatásban töltött tizenöt évének meghatározó időszaka volt a Kolozsváron töltött négy év. A kolozsvári polgármesteri hivatal I. osztályú aljegyzője (1940–1944), tb. tanácsnoka, a népjóléti ügyosztály vezetője (1941. máj.–1944. aug.).

¹¹ Csizmadia 1942.

¹² Részletesen: Nagy 2010. A Kolozsvári Szemle várostörténeti és városigazgatási folyóirat (1942–1944) egyik szerkesztője Csizmadia Andor volt, a főmunkatársak között olvashatjuk Tárkány-Szücs Ernő nevét is. A folyóirat elsősorban új levéltári adatokon alapuló várostörténeti közlései mellett a környék (Kalotaszeg, Mezőség, Szamos-mente) gazdasági és társadalmi életének szociografikus bemutatását vállalta.

cikkeivel, tanulmányaival, illetve szervezői és módszertani tanácsadói szerepvállalásaival¹³ vett részt a magyar jogszokásgyűjtés legfontosabb vállalkozásában, az egyetemre új tervekkel érkezett: elhatározta, hogy 1942 és 1943 nyarán 14 kutató és hallgató részvételével gyűjtést szervez Kalotaszeg 25 községében.¹⁴ Egyrészt a jogászképzés szempontjából hangsúlyozta ennek fontosságát (mint a jövőendő jogászai számára közvetlen tapasztalatszerzési lehetőséget),¹⁵ másrészt nem titkolt célja volt, hogy egy, a hazai népi jogéletkutatás egésze számára „mintának” tekinthető gyűjtést valósítson meg.¹⁶

Az egyetemen figyelt fel Tárkány Szücs Ernőre, aki Prehoffer Elemérrel első éves joghallgatóként 1941-ben elnyerte a jogtörténeti pályadíjat *A székelly bírói szervezet* című tanulmányával. „Ez a siker és Viski Károly biztatása bátorítást adott arra, hogy a jogi néprajz körébe tartozó eredményeinkről Bónis Györgynek, a jogtörténet professzorának beszámoljunk, aki ettől kezdve irányította, anyagilag, erkölcsileg támogatta munkánkat. Hofer Miklós táblabíró segítségével azt is sikerült elérnie, hogy a kolozsvári járásbíróshoz díjoknak kinevezzenek és szolgálattételre az egyetemre rendeljenek át. Ez a joggyakorlatom a jogi népszokásokkal való foglalkozásomat megkönnyítette.”¹⁷ Tárkány Szücs Ernő 1942–1944 között a Kolozsvári járásbíróshoz díjnakaként és Bónis György tanársegédeként (az egyetem jogtörténeti intézetének gyakornokaként) segítette a Kalotaszeg népi jogéletét kutató szeminárium munkáját. Bónis *Önéletírásából* tudjuk, hogy a terepmunka során jól hasznosítható tapasztalatokkal rendelkezett: „A nyári vakációt felhasználtam a jogszokásgyűjtés folytatására. Már második tanári évemben összehoztam mintegy hét-nyolc hallgatót a munkára. Máriával együtt a központi fekvésű Sztánán béreltem szobát, és egy-egy hallgatót a környékbeli, kalotaszegi falukba delegáltam. Munkájukat heti összejövetelen ellenőriztem. A szervezés munkájában tanársegédem, Tárkány Szücs Ernő segített, aki később is hű maradt a munkához.”¹⁸

A kolozsvári *Ferenc József Tudományegyetem Jogtörténeti Szeminárium*a, az *Erdélyi Tudományos Intézet* és a magyar *Igazságügyi Minisztérium* támogatásával végzett gyűjtések 1942 nyarán kezdődtek Kalotaszeg felsze-

¹³ Bónis 1939a, 1939b, 1941, 1942.

¹⁴ Legutóbb: Nagy 2018a; Bognár 2016; Kőhegyi–Nagy 1997; Tárkány Szücs 1981.

¹⁵ *A jogszokásgyűjtésre: igen alkalmas dolog arra, hogy a törvényelőkészítés megismerje a gyakorlatot, az ifjú jogászok pedig a falut, ezért feltétlenül folytatni kell. Arra kérem Professzor Urat, tegye lehetővé ezt a vezetése alatt álló proszeminárium tagjai között, ha arra sor kerülne. Talán a legjobb lenne, ha az erre vonatkozó jegyzeteim Györffy professzor úrhoz kerülnének.*” (Bognár 2016: 216)

¹⁶ *„A kalotaszegi gyűjtéssel nem akarok szegényben maradni! Elég volt a programadó cikkekből. Bizonyára már mindenkinek a könyökén jönnek ki. Tettek kellenek és eredmények, akár Vásárhelyről, akár Erdélyből.”* Bónis György levele Tárkány Szücs Ernőhöz (Kolozsvár, 1946. november 29.) MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltár, TSZE-gyűjtemény II/54.

¹⁷ Tárkány Szücs Ernő gépiratos önéletrajza az MTA Néprajzi Kutatóintézet irattárában 1975. május 18-i keltezéssel. Idézi Paládi-Kovács 2003: 864–865.

¹⁸ Bónis 2007: 114.

részen (a Kalota és a Sebes-Körös háromszögében), a következő év nyarán a Szilágyság alatt fekvő Almás vízválasztója környékén folytatódtak. A kutatás résztvevői a kalotaszegi települések jogszokásainak térbeli és időbeli változásvizsgálatát, a magyar és a román nép jogszokásainak összehasonlítását tűzték célul.¹⁹ Tárkány Szücs Ernő *Kalotadamos, Jákótelke, Kalotaszentkirály, Váralmás, Körösfő, Mákófalva, Inaktelke, Magyarkapus, Csucs*a települések népi jogéletének kutatását vállalta.

A témában született kisebb közleményei a bálványosváraljai és a kalotaszegi falukutatásokról számolnak be a *Néprajzi Értesítőben*.²⁰ A kutatások módszertani alapelveit és eredményeit a kolozsvári *Hitel*, az *Erdélyi Múzeum* és a *Kolozsvári Szemle* hasábjain tette közzé.²¹ Mint leírta, az 1942 és 1943 nyarán végzett terepmunkát szakirodalom-kutatás, forrásfeltárás, illetve annak önálló, a szokott szemináriumi keretek közötti feldolgozása előzte meg.²² A gyűjtés előtt a jogi előképzettség mellett a résztvevők néprajzi ismereteket és szociológiai módszereket is elsajátítottak. A községek történeti és társadalmi viszonyainak, gazdasági helyzetének, statisztikai adatainak ismeretében speciális kérdőpontokkal egészítették ki a Bónis által korábban kidolgozott kérdőívet.²³ A gyűjtés helyszínét jelentő Kalotaszeg földrajzi, gazdasági, társadalomtörténeti és néprajzi bemutatását követően Tárkány Szücs Ernő beszámolójában kiemelt néhány speciális magánjogi jogszokást, amelyek esetében utalt a tételes joggal egyezésre, illetve az attól való eltérésre (pl. a házasságkötés során a szólás, a kútbaejtés jogszokására), de ezek részletes elemzését a későbbre ígérte.²⁴ A tervezett összegzés a gyűjtött anyag megsemmisülése miatt ugyan elmaradt, a részkiadványok alapján azonban egyes kiindulópontjai rekonstruálhatóak. Az a Tárkány Szücs kutatásai során mindig meghatározó, majd később jogi szintézisében is visszaköszönő felismerés, hogy a jog „*alulról éppen úgy épül évszázadok óta a szokásjogon keresztül, mint felülről törvény és egyéb jogforrások útján.*”²⁵ Vagy az a körülmény, hogy a népi jogéletkutatás kiindulópontjának tekintették „*a nép jogi múltja és jelen viszonyának*” tisztázását.²⁶ Sokatmondó, hogy ezzel összefüggésben a kalotaszegi kutatások során Tárkány rendkívüli jelentőséget tulajdonított a szokások funkciói vizsgálatának, amely kérdésre későbbi publikációiban is újra

¹⁹ Nagy 2018b, 2014b.

²⁰ Tárkány Szücs 1943d, 1943c.

²¹ Tárkány Szücs 1943a, 1944b, 1944c, 1944d.

²² Tárkány Szücs 1943c: 254.

²³ „*A jegyzői irodán a következő kérdésekre kérünk választ...*” (Kolozsvári Egyetem Jogtörténeti Intézet kérdőíve. 1944. Körösfő. 1–13. pont.) MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltára, Tárkány Szücs Ernő-hagyaték II/54.

²⁴ Tárkány Szücs 1943a: 68–69.

²⁵ Tárkány Szücs 1943a: 68–69.

²⁶ Tárkány Szücs 1944b: 387.

és újra visszatér.²⁷ A korábbi, elsősorban öröklési szokásokra vonatkozó kutatások egyik legnagyobb problémájának is ezt tartotta.²⁸ A Bónis vezette kutatás szemléleti alapjának szintén azt tekintette, hogy „*a múlt és jelen jogi anyaga nyújtja Kalotaszeg népi életének teljességét.*”²⁹ Annak felismerését, hogy az élő jog és a hagyományok szoros összefüggésrendszerében a települések jogéletét pl. elhelyezkedésük, domináns gazdasági és társadalmi viszonyaik határozzák meg. Ez a kutatási tapasztalat is hozzájárul majd Tárkány Szücs Ernő életműve egyik komoly eredményéhez: a jogi néprajz egyik legfontosabb sajátossága, a „*komplex módszer*” fogalmának kidolgozásához.³⁰

Közvetlenül a gyűjtés befejezése után (de még a végleges feldolgozást megelőzően) a részt vevők további kutatási beszámolókat, kisebb-nagyobb elemző munkákat tettek közzé.³¹ A részletes anyagközlésre és szakmai összegzésre az előzetes tervek szerint csak a kutatás befejezését, azaz Kalotaszeg mindhárom részének „teljes felgyűjtését” követően került volna sor. A publikációs terv szerint a kutatás lezárásával a gyűjtött anyag alapján fogalmazták volna meg a speciális szakterületekhez tartozó jogelvek érvényesülését, sőt, szükség esetén további összehasonlító vizsgálatokat is terveztek, összevetve a gyűjtött anyagot a tételes joggal.³² Bónis az általa „*Kalotaszegi Kötet*”-ként említett összegzésnek a megjelenéséhez, kutatástörténeti szerepéhez mindvégig komoly reményeket fűzött. Az volt a célja, hogy a jogi néphagyomány kutatás addigi tapasztalatait is hasznosító tartalmi, módszertani és a jogtörténet számára is fontos következtetéseket megfogalmazó összegző munka szülessen. Össze is állította 1946-ban a kötet szinopszisát.³³ A gyűjtés történetének és az öröklési jogi résznek a megírását Tárkány Szücs Ernőre kívánta bízni, a jogi hagyományok a régi joggal való összefüggéseinek bemutatására és a következtetések levonására pedig maga vállalkozott.³⁴ A történelmi események azonban előre vetítették a kolozsvári professzori évek végességét. Tárkány Szücs Ernőhöz címzett egyik levelében Bónis aggódással vegyes reménységgel írt a nem is túl távoli jövőről: „*Hogy mi lesz persze ezzel a munkával távozásom után nem tudom....*”³⁵

²⁷ Tárkány Szücs 1976, 1983.

²⁸ Tárkány Szücs 1944b: 389.

²⁹ Tárkány Szücs 1943c: 253.

³⁰ Tárkány Szücs 1981.

³¹ A gyűjtés módszertanáról Tárkány Szücs Ernő írt rövid közleményeiben. Tárkány Szücs 1943c, 1944b. A kutatás célkitűzéseit Dobos László, a szeminárium egyik hallgatója foglalta össze: Dobos 1943.

³² Tárkány Szücs 1943c: 254.

³³ Nagy 2014b, 2018b.

³⁴ Bónis György levele Tárkány Szücs Ernőhöz (Kolozsvár, 1946. november 29.) MNL CS-SMML Hódmezővásárhelyi Levéltára, Tárkány Szücs Ernő-hagyaték II/54.

³⁵ Bónis György levele Tárkány Szücs Ernőhöz (Kolozsvár, 1947. július 29.) Csongrád Megyei Levéltár Hódmezővásárhelyi Levéltára, Tárkány Szücs Ernő-hagyaték II/54.

Mártély népi jogélete

Tárkány Szücs Ernő publikációs jegyzékét áttekintve szembetűnő, hogy kutatási területe, a jogi néprajz témájában mindössze 3 könyve jelent meg a nagyszámú tanulmány, recenzió és kisebb közlemény mellett. Ezek egyike a *Mártély népi jogélete* (1944), amely egy fiatal kutató névjegye, és amelyet majd csak évtizedek múlva követ a „*Vásárhelyi testamentumok*” (1961) monográfia és forrásközlés, valamint a folytatás híján a tudományos életmű összegzésévé vált „*Magyar jogi népszokások*” 1981-ben.

Ezért is figyelemre méltó a népi jogéletkutatás meghatározó éveiben egy kiváló szakmai műhelyhez kapcsolódva, módszertanában, terepmunkájában kidolgozott „néhány ívnyi füzet”. Tárkány Szücs Ernő Bónis György ösztönzésére kezdte népi jogszokás kutatásait Mártélyon. Egy diszciplináris deklarációval ér fel, hogy a sorozat első kötetének előszavában Bónis György a jogtörténethez kapcsolja a népi jogéletkutatást: *„A magyar jogászvilágban egyre élénkebb érdeklődés nyilvánul meg a népi jog feltárása iránt. ... Népi jogi kutatásaink során egyre világosabbá válik előttünk, hogy a jogi néphagyomány leltűnt korok kincseinek őrzője, s így gyűjtése is szorosan összefügg a jogtörténettel. Amint a régészeti kutatás több egymás fölé rakódott réteget hoz napvilágra a föld mélyéről, úgy őrzi a magyar társadalom mélyére szorult parasztságunk is a legkülönbözőbb korok jogi emlékeit, a pogány szokásvilágtól kezdve a hosszú jobbágyi századokon át a legközelebbi idők nyomaiig. Ezért a jogtörténet és a jogi néprajz csak látszólag kettő; a valóságban ugyanannak a „rég magyar jog”-nak írott és íratlan forrásait nyitja meg.”*³⁶

Bónis hangsúlyozza a szerző kutatási eredményeinek eredetiségét és megalapozottságát, miközben felhívja a figyelmet arra, hogy évek jogász, néprajzi és szociográfiai előkészítő tanulmányai, alapos terepmunka és számos összehasonlító vizsgálat (pl. a kalotaszegi kutatások) eredményei összegződnek az immár szigorló joghallgató szerző által leírtakban.³⁷

Tárkány Szücs Ernő azt tartja fontosnak előre bocsátani, hogy a Hódmezővásárhely szomszédságában található településen Prehoffer Elemérrel első éves joghallgatóként 1941 és 1943 nyarán végzett gyűjtés egy közös gondolkodás eredményeként valósult meg. *„Kezdő jogász korunk óta élénken foglalkoztatott az a kérdés, hogy a jog és társadalom milyen kapcsolatban állnak egymással.”*³⁸

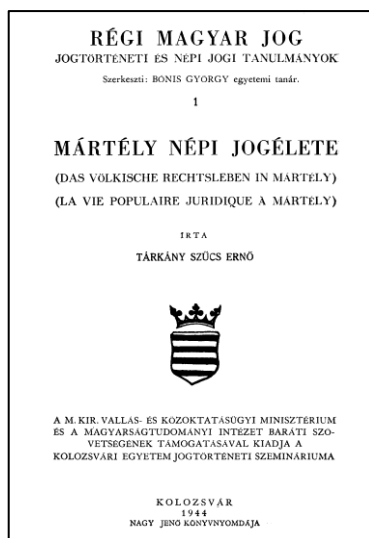
Papp László a népi jogéletkutatás első szakaszának eredményeit értékelve Tárkány Szücs Ernő és Prehoffer Elemér Mártélyon (Csanád megye) gyűjtött anyaga kapcsán elismeréssel szól a Tárkány Szücs Ernő által gyűjtött családi és öröklésjogi részokról. Mint írja, megállapítható, hogy *„egy forrásban lévő,*

³⁶ Tárkány Szücs 1944a: 1.

³⁷ Tárkány Szücs 1944a: 3.

³⁸ Tárkány Szücs 1944a: 4.

*gondolkodó, kutató fiatal szellemmel van dolgunk, akinek későbbi munkája, ha a népi jogéletkutatás kérdései megmaradnak érdeklődési körében, igen szép reményekre jogosít;*³⁹ A *Mártély népi jogélete* kötet⁴⁰ Paládi-Kovács Attila fél évszázaddal később megfogalmazott értékelése szerint is a szerző a jogi néprajz iránti komoly elkötelezettségéről, kiforrott kutatási perspektívájáról, ugyanakkor széles kitekintésről, a nemzet megmaradása iránt érzett felelősségről tanúskodik.⁴¹

Szeged, Tápé

A második világháború éveiben az egyetem Kolozsvárról ismételten Szegedre történő áttelepülése miatt (1945) Tárkány Szücs Ernő követte Bónis Györgyöt. A jogi doktori oklevél megszerzéséig (1948) 1945 és 1949 között Hódmezővásárhelyen volt ügyészségi megbízott, ügyvédjelölt. A *Tornyai Társaság* titkáráként 1946–1948 között annak folyóiratát a *Puszták Népet* szerkesztette – nem utolsósorban a kolozsvári évek tapasztalatai és Csizmadia Andor szellemében. Ezekben az években a folyóiratban publikálta a népi jogéletkutatáshoz kapcsolódó kisebb írásait is.⁴²

³⁹ Papp László EA 13.300. 43.

⁴⁰ Tárkány Szücs 1944a.

⁴¹ Paládi-Kovács 2003: 868.

⁴² A *Puszták Népe* 1946 szeptember és 1948 november között negyedévente jelent meg. Illyés Gyula szociográfiája volt a példa, nemcsak címében, de műfajában is. A lap „új műfajt teremt, egyszerre riport, regény, társadalomleírás és – líra”. (*Puszták Népe* Repertórium. Szerkesztette Péter László. Szeged, 1981.). Tárkány Szücs Ernő személyes emlékei a folyóiratról: „Szerkesztettem a *Puszták Népet*...” Néhány emlék a vásárhelyi folyóirat történetéhez. Csongrád Megyei Hírlap, 1981. szeptember 8. 4.

Bónis Györggyel továbbra is munkakapcsolatban maradt, és amint a levéltári források is bizonyítják, részese volt a Szegedi Tudományegyetem jogtörténész professzora által szemináriumi keretek között Tápén folytatott népi jogéletkutatásnak (1948. szeptember 1–október 15.). E gyűjtések anyagát Kőhegyi Mihállyal közöltük is.⁴³ Évekkel később került elő Tárkány Szücs Ernő irathagyatékából 35, korábban ismeretlen, tápéi népi jogszokást tartalmazó cédula, amelyek szorosan kapcsolódnak Bónis György tápéi gyűjtéséhez – megerősítve az évtized végéig tartó közös kutatásokra vonatkozó adatokat.⁴⁴

A kalotaszegi gyűjtés a kolozsvári egyetem *Jogtörténeti Intézetének* könyvtárába került anyaga a háború végén megsemmisült.⁴⁵ A kutatási beszámolók, publikációk azonban töredékességük ellenére is rendkívül fontosak a népi jogéletkutatás nemcsak erdélyi, de magyar kutatástörténete szempontjából is. Egyrészt azért, mert valószínűsíthetően az ott kialakított metodika szolgált alapul, mintaként Bónis György tápéi gyűjtése során.⁴⁶ Másrészt a két kutatás szoros kapcsolatát bizonyítva Bónis György tápéi összegzésében visszaköszönnek az erdélyi kutatások közös tapasztalatai éppen úgy, mint Tárkány Szücs Ernő az erdélyi öröklési jogszokások értékelése kapcsán megfogalmazott felvetései (hogy az egykor kollektív népi jogalkotói tevékenység a polgári fejlődéssel együttjáró individualizálódás következtében háttérbe szorul, meggyengül).⁴⁷

Bár az 1939–1948 közötti népi jogéletkutatás szintézisének szánt *„Kalotaszegi Kötet”* nem készült el és Tápén sem készült kutatásösszegzés, illetve a gyűjtések anyaga csak cédulákon őrződött meg az utókor számára, Bónis György a Kalotaszegen szerzett tapasztalatokra alapozva, az ott félbemaradt gondolatokat szötte tovább, amikor Tápén a töredékesen maradt összegző fejezetben a „fent”, azaz a tételes jog és a „lent”, azaz az mindennapi életet szabályozó jogszokások kapcsolatrendszerét vizsgálta kölcsönhatásuk és fejlődésük törvényszerűségeire irányítva a jogtörténet, a néprajz és a rokon tudományterületek művelőinek figyelmét.⁴⁸

⁴³ Néprajzi Múzeum Ethnológiai Adattárában Népi jogszokások. Tápé. Bónis György és társai EA 2133. (7 lap, 267 cédula, 1 rajz) Kőhegyi–Nagy 1995, 1998.

⁴⁴ Kőhegyi–Nagy 2003. MNL CS-CSML Hódmezővásárhelyi Levéltár, Tárkány Szücs Ernő hagyaték XXXVII.

⁴⁵ Bónis 2007: 114.

⁴⁶ Bónis György visszaemlékezésében maga csak annyit jegyez meg közvetve a tápéi kutatásról: „Amellett folytattam a népi jogéletkutatást a Néptudományi Intézet támogatásával, erről Kecskeméten is tartottam előadást.” (Bónis 2007: 123–124.). Börcsök 1971; Kőhegyi–Nagy 1995, 1998, 2003.

⁴⁷ Tárkány Szücs 1944b: 399–400.

⁴⁸ „A jogi jelentőségüket vesztett jelképek tehát bizonyos erők hatására lassan letűnnek. A népi szokásoknak azonban ezek mellett van egy élettel telített, az élet minden mozzanatánál megtalálható jogi jelentőséggel bíró csoportja, amely nem vesztet el, legfeljebb – bizonyos jogintézményeknél – változást mutathat.” Kőhegyi–Nagy 1995, 1998, 2003. Kiváló példákat idéz: Bárh 2013; Kajtár 2004; Homoki–Nagy 2009; Mezey 2009.

*A kalotaszegi gyűjtés tárgyi emlékei: tejmérő eszközök⁴⁹
(Fényképezte: Prehoffer Elemér. Forrás: Kávássy–Tamási 2014: 20)*

Tárkány Szücs Ernő 1950–1975 között élethivatásszerűen már nem foglalkozhatott az 1939–1948 közötti gyűjtések anyagának feldolgozásával, a jogi néprajzzal.⁵⁰ A két világháború közötti politikai kurzus részének tekintett kutatási terület ugyanis nemkívánatossá vált a szocializmus évtizedeiben. A *Vásárhelyi testamentumok* (1961) kötete, a történettudomány és a néprajz tudományterületén megszületett tanulmányai és Tárkány Szücs Ernő nemzetközi tudományos szervezői tevékenysége, illetve az európai jogi néprajz kutatástörténetét összefoglaló, nemzetközi elismertséget jelentő tanulmánya (1967/1994) bizonyítja, hogy évtizedeken keresztül vállalta az „egyszerű mélyes intézmény” hálátlan és emberpróbáló szerepét. Hídfő volt, határokon átívelő biztos pont a kutatók számára, az 1939–1948 közötti népi jogélet kutatás eredményeinek letéteményese. Amikor 1975-től a magyar néprajz tudományos műhelyében, az MTA Néprajzi Kutató Csoport főmunkatársaként folytathatta az évtizedekkel korábban félbehagytni kényszerült kutatásokat, nemcsak a kutató, de a kutatási terület, a magyar jogi néprajz eredmények sorozatát mutatta fel.

⁴⁹ „A kalotaszegi nép nagy része ma is közös legelőn tartja juhait. Az egyes családok részére jutó tejmennyiséget az első fejés eredménye alapján állapítják meg a képen látható eredeti űrmérték segítségével. A képen látható űrmértékek a váralmási juhtartó gazdák közösségének „tejbemérő” eszközei.” Kávássy–Tamási 2014: 16.

⁵⁰ Ezekben az évtizedekben többek között a bányajog területén találta meg hivatalos feladataihoz kapcsolódó kutatási témáit: Bognár 2014b.

A *Magyar jogi népszokások* (1981) monográfia adott lehetőséget az 1939–1948 közötti népi jogéletkutatás eredményeinek hivatalos tudományos eredményként történő elfogadtatására, a kutatási terület legitimálásának kezdetére. A tudomány doktora cím megszerzésének évében, 1983-ban a személyi minősítési lapon az olvasható, hogy: „*Tárkány Szücs Ernő a saját maga által kialakított jogi szemléletű népi jogszokás kutatással voltaképp „egyszemélyes tudományágat” hozott létre.*”⁵¹ Ez azt is jelenti, hogy minden nehézség ellenére 1950–1975 között felvállalta a „híd-szerepet”.⁵² Vagy Nagy László után szabadon: „*lángot lehelt a deres ágra, felfeszült a szivárványra*” és „*fogában tartva*” vitte át a jogi néprajzot „a túlsó partra”.⁵³ A *Magyar jogi népszokások* mérföldköve a magyar jogi néprajzi kutatásoknak és mint ilyen hátra- és előretekintés. A Tárkány Szücs Ernő pályakezdésének évtizedére tehető két világháború közötti népi jogéletkutatás időszakára is vonatkozó kutatásterületi összefoglaló és egyben feladat megfogalmazás. Csak kevesekkel, közöttük Imreh Istvánnal megosztott aggodás a magyar jogi néprajzi kutatások jövőjéért, a folytatásért: „*Nagyon érdekelne, Pistám, hogy a jogi népszokások iránt van-e valami érdeklődés ott, az erdélyi magyarok között. Nagyon jó lenne, ha sikerülne bennük egy kicsit elültetni ezt a szenvedélyt, mert sokat lehetne még várni az ottani forrásoktól. ... Bíztsd is a fiatalokat erre, mert nekik kell átvenniük a Te és az én stafétámat is, és szemünkre fogja hányni az utókor, ha nem állítanánk magunk helyett új erőket.*”⁵⁴

Irodalomjegyzék

BÁRTH János

- 2013 *Két Véka féréje. A csíkszentgyörgyi és a csíkbánfalvi székel család levelesládák.* Kecskemét: Bács-Kiskun Megyei Múzeumi Szervezet.

BOGNÁR Szabina

- 2014a Tárkány Szücs Ernő bibliográfiája. In Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Tanulmányok Tárkány Szücs Ernő születésének 90. évfordulója tiszteletére.* 185–200. (Jogi kultúrtörténeti, jogi néprajzi kiskönyvtár 1) Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar.
- 2014b Tárkány Szücs Ernő kutatásai és a nemzetközi néprajztudomány. In Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Tanulmányok Tárkány Szücs Ernő születésének 90. évfordulója tiszteletére.* 37–44. (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 1) Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar.

⁵¹ Tárkány Szücs Ernő személyi anyaga. Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet Adattár. Személyi minősítő lap. BTK Adattár 6. 7.o.

⁵² Nagy 2014a.

⁵³ „*Lángot ki lehel deres ágra? Ki feszül föl a szivárványra?... S ki viszi át fogában tartva a Szerelmet a túlsó partra!*” (Nagy László: *Ki viszi át a Szerelmet*, 1957)

⁵⁴ Tárkány Szücs Ernő levele Imreh Istvánhoz, 1981. március 17. EME Kt, Imreh-hgy. IV/1. 360.

- 2016 *A népi jogélet kutatása Magyarországon.* (Néprajzi értekezések 5) Budapest: Magyar Néprajzi Társaság.

BOGNÁR Szabina – SZABÓ Ernő

- 2021 Tárkány Szücs Ernő (1921–1984) 100 jogi néprajzi vonatkozású publikációja. In Nagy Janka Teodóra – Bognár Szabina – Szabó Ernő (szerk.): *Száz plusz Tíz – jubileumi kötet: Tárkány Szücs Ernő (1921–1984), Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021).* (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 10) 159–165. Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar – Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet.

BÓNIS György

- 1939a Magyar jogi néphagyományok. *Magyar Szemle* 36. 121–126.
 1939b *1. sz. kérdőív a magyar jogi néphagyományok összegyűjtéséhez.* Budapest: magánkiadás.
 1941 Jogszokás és egyke a Garam mentén. *Társadalomtudomány* 21. 288–309.
 1942 Magyar törvény, magyar lélek. *Hitel* 7:okt. 410–421.
 2007 Pályám emlékezete. *Szegedi Műhely* 46:3–4. 101–148.

BÖRCSÖK Vince

- 1971 A falu közigazgatása, a lakosság jogtudata és jogi szokásai = Tápé története és néprajza. In Juhász Antal (szerk.): *Tápé története és néprajza.* 243–255. Tápé: Községi Tanács.

CORA Zoltán

- 2014 Kovrig Béla és a produktív szociálpolitika Magyarországon. In *Így kutatunk mi! Tanulmánykötet III. A Nemzeti Kiválóság Országos Program ösztöndíjasainak tanulmányaiból.* 57–66. Budapest: Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal.

CSIZMADIA Andor

- 1942 *A tizedesek a régi Kolozsváron.* Kolozsvár: Minerva.

DOBOS László

- 1943 A jogi néphagyomány gyűjtéséről. *Március* 4. 12.

FILEP Antal

- 2021 Emlékezés Tárkány Szücs Ernőre: a hódmezővásárhelyi indulás. In Nagy Janka Teodóra – Bognár Szabina – Szabó Ernő (szerk.): *Száz plusz Tíz – jubileumi kötet: Tárkány Szücs Ernő (1921–1984), Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021).* (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 10) 33–45. Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar – Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet.

GYÁNI Gábor

- 2016 Tárkány Szücs Ernő és a vásárhelyi Bethlen gimnázium. In Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Szokásjog és jogszokás. Jogi kultúrtörténeti és jogi néprajzi tanulmányok.* (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 2) 129–138. Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar.
- 2021 Tárkány Szücs Ernő hagyatéka és a magyar társadalomtörténet. In Nagy Janka Teodóra – Bognár Szabina – Szabó Ernő (szerk.): *Száz plusz Tíz – jubileumi kötet: Tárkány Szücs Ernő (1921–1984), Tárkány Szücs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport (2011–2021).* (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 10) 89–101. Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar – Bölcsészettudományi Kutatóközpont Néprajztudományi Intézet.

HOMOKI-NAGY Mária:

- 2009 Az okozott kárért való helytállás a jobbágy-paraszság mindennapjainak joggyakorlatában. In Mezey Barna – Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Jogi néprajz – jogi kultúrtörténet. Tanulmányok a jogtudományok, a néprajztudományok és a történettudományok köréből.* 383–404 (Jogi Kari Tudomány 1) Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

IMREH István

- 1943 Közgazdászok Bálványosváralján. *Március* 5. 11–12.
- 1967 A bálványosváraljai falukutatás. *Korunk* 26:9. 1190–1197.

KAJTÁR István

- 2004 *Bevezetés a jogi kultúrtörténetbe.* Budapest–Pécs: Dialóg Campus Kiadó.

KATONA Imre

- 1985 Tárkány Szücs Ernő (Hódmezővásárhely 1921. 10. 13. – Budapest 1984. 7. 20.) Nekrológ. *Ethnographia* 96. 377–381.

KÁVÁSSY Sándorné – TAMÁSI Anna Éva

- 2014 *Bónis György tudományos hagyatéka Szegeden. Letéti jegyzék, függelék.* (Közlemények a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Bónis György Szemináriumából 3) Szeged: JATEPress.

KŐHEGYI Mihály – NAGY Janka Teodóra

- 1995 Bónis György és társai jogi népszokás gyűjtése Tápén. I. Forrásközlés. *Studia Ethnographicae. A Móra Ferenc Múzeum évkönyve* 1. 195–249.
- 1997 Adalékok a jogi néphagyománykutatás történetéhez. *Cumania* 14. 207–223
- 1998 Bónis György és társai jogi népszokás-gyűjtése Tápén. Forrásközlés II. *Studia Ethnographicae. A Móra Ferenc Múzeum évkönyve* 2. 185–234.
- 2003 Bónis György és társai néphagyománykutatása Tápén. Forrásközlés III. *Studia Ethnographicae. A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve* 4. 244–245.

MEZEY Barna

- 2009 Szokásjog és szokás határán: jogszokások. In Mezey Barna – Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Jogi néprajz – jogi kultúrtörténet. Tanulmányok a jogtudományok, a néprajztudományok és a történettudományok köréből.* 13–26. (Jogi Kari Tudomány 1) Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

NAGY Janka Teodóra

- 2010 A produktív szociálpolitikától egy új koncepció megfogalmazásáig: adalékok Csizmadia Andor szociálpolitikusi portréjához. *Pécsi Tudományegyetem IGYK Tudományos Közlemények* 11–12. 239–251.
- 2014a A „híd-szerep” értelmezési lehetőségei Tárkány Szücs Ernő életművében. In Nagy Janka Teodóra (szerk.): *Tanulmányok Tárkány Szücs Ernő születésének 90. évfordulója tiszteletére.* 45–56. (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 1) Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar.
- 2014b A magyar népi jogéletkutatás és az erdélyi gyűjtések (1939–1948). *Krizsa János Néprajzi Társaság Évkönyve* 22. 95–108.
- 2017 György Bónis und die Forschung des siebenbürgischen volkstümlichen Rechtslebens des Volkslebens (1939–1948). In Balogh Elemér – Homoki-Nagy Mária (szerk.): *Tripartitum trium professorum. Három szegedi jogtörténész. Drei Szegediner Rechtshistoriker. Tudományos emlékülés Bónis György születésének 100., Both Ödön születésének 90. és Iványi Béla halálának 50. évfordulóján.* 263–270. (A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára) Szeged: Iurisperitus.
- 2018a *A magyar népi jogéletkutatás (1939–1948) története és forrásai.* (Jogi Kultúrtörténeti, Jogi Néprajzi Kiskönyvtár 6) Szekszárd: Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar.
- 2018b Jogászok szerepvállalása a kalotaszegi jogi néprajzi kutatásokban és az erdélyi jogi néphagyománygyűjtésben (1939–1948). *Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás* 1. 244–271.

NÉMETH László

- 1956 *Égető Eszter.* Budapest: Magvető Könyvkiadó.

PALÁDI-KOVÁCS Attila

- 2003 Tárkány Szücs Ernő helye a magyar néprajztudományban. In Tárkány Szücs Ernő: *Magyar jogi népszokások.* 836–874. Budapest: Akadémiai Kiadó (2. bővített kiadás).

SERFŐZÖNÉ GÉMES Magda

- 1985 Tárkány Szücs Ernő munkáinak jegyzéke. *Ethnographia* 94. 381–386.

TÁRKÁNY SZÜCS Ernő:

- 1943a Jogszokás-gyűjtés Kalotaszegen. *Kolozsvári Szemle* 2. 64–70.
- 1943b Csányi József: Alsómuraközi családi jogi néphagyományok. Perlak, 1943. *Kisebbségi Körlevél* 7:3–4.

- 1943c A kalotaszegi népi jogélet-kutatás. *Néprajzi Értesítő* 35:3-4. 253–254.
- 1943d A bálványosváraljai falukutató-tábor néprajzi munkája. *Néprajzi Értesítő* 35:3–4. 253.
- 1944a *Mártély népi jogélete*. (Régi magyar jog. Jogtörténeti és népi jogi tanulmányok 1) Kolozsvár: Kolozsvári Egyetem Jogtörténeti Szemináriuma.
- 1944b Erdély öröklési jogszokásai. *Hitel* 9. 379–400.
- 1944c Jogi elemek a kalotaszegi népmesékben. *Kolozsvári Szemle* 3. 137–145
- 1944d A juhtartás népi jogszabályai Bálványosváralján. *Erdélyi Múzeum* 49:3–4. 464–475
- 1944e Mártély népi jogszemlélete. *Hajnalodik* 7. 209–212.
- 1946 Magyar jog és magyar társadalom. *Puszták Népe* 1:1. 17–22.
- 1948a A népi jogéletkutatás problémái a Nagy-Alföldön. *Alföldi Tudományos Gyűjtemény. Az Alföldi Tudományos Intézet Évkönyve* 2. 302–311.
- 1948b Csizmadia Andor: A szociográfiai alapismeretek vázlata. (Eger, 1947). *Puszták Népe* 3:3. 227–228.
- 1948c Székely falutörvények. Bevezetéssel és jegyzetekkel közlést tesz Imreh István. Erdélyi Tudományos Intézet, 40 l. Kolozsvár, 1947. *Ethnographia* 59:1–4. 205–206.
- 1948d Tóth István György: A barkók öröklési jogszokásai. Eger. 1947. *Ethnographia* 59. 230–231.
- 1949 Papp László: Vezérfonal a népi jogéletkutatáshoz. Budapest, 1948. *Ethnographia* 60. 344–346.
- 1972 Vásárhelyi diákok önvallomása 1938-ból. In Grezsa Ferenc (szerk.): *A Hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Gimnázium Jubileumi Évkönyve 1722–23, 1972–73.* 137–142. Hódmezővásárhely: Bethlen Gábor Gimnázium.
- 1976 Az európai jogi néprajz eredményei és feladatai. *Létünk* 4. 86–107. Újraközlés: In Alison Dundes Renteln – Alan Dundes (eds.): *Folk Law I–II. Essays in the Theory and Practice of Lex Non Scripta.* 161–186. New York–London: The University of Wisconsin Press (1994).
- 1981 *Magyar jogi népszokások*. (Társadalomtudományi könyvtár) Budapest: Gondolat.
- 1983 A jobbágyparaszti földtulajdon néhány problémája. *Népi kultúra – népi társadalom* 13. 151–172.

TÁRKÁNY SZÜCS Géza – TÁRKÁNY SZÜCS Imre

- 1993 *A hódmezővásárhelyi Tárkány Szűcs-nemzetség monográfiája*. Hódmezővásárhely: szerzői magánkiadás.